

ÁLLATKERTI CSEREBERE

AKÁR A TERMÉSZET

AHOL A MAJMOK SZABADON
ÉLNEK

ASZTROSÜNI

TERMÉSZETTUDOMÁNYRÓL FIATALOKNAK 1990. VI. ÉVFOLYAM

1

JANUÁR

ÁRA: 29,50 Ft

Új sorozat

Februártól a világ állatait bemutató új sorozatot indítunk. Az eddigi kivágónk tematikája megváltozik és rendezettebbé válik. Az 1990-es esztendőt az emlősök bemutatásának szenteljük. Februárban a ritka és kevésbé ismert vadon élő kismacska fajokat mutatjuk be, elterjedési területüket kis térképen jelezzük.

Pályázat

A Balatoni Gyermekközpont 1990 nyarán tábort szervez a természet iránt érdeklődő 10—14 éves gyerekek számára. A tábor célja a Balaton-felvidék természeti értékeinek megismerése.

A táborba pályázat útján lehet eljutni. A pályázatra 10—15 fős természet- és környezetvédő, természetbúvár szakkörök, csoportok jelentkezhetnek a munkájukat segítő felnőttel együtt. A pályázat két feladatból áll:

1. A szakkör, csoport eddigi tevékenységének rövid bemutatása ötletes formában.

2. A zánkai 12 napos szaktáborozás program-javaslatának elkészítése. (A pályázatok a természet bármely területével foglalkozhatnak)

A pályázatokat szakértőkből álló testület bírálja el. A pályázatnak tartalmaznia kell továbbá a pályázók legfontosabb adatait (a gyerekek létszámát, névsorát, a felnőtt vezető nevét, címét).

A pályázatokat 1990. február 28-ig kell beküldeni az alábbi címre: Balatoni Gyermekközpont Zánka, 8250.

Egy ritka farkas-alfaj

A mexikói farkast (*Canis lupus baileyi*) joggal nevezhetjük a világ talán legritkább farkasának. Az Egyesült Államokban és Mexikóban fogságban mindössze 17 kan és 16 szuka él, s valószínű, hogy a szabad természetben már ki is pusztult. Pontos és naprakész információk sajnos nem állnak rendelkezésünkre a vadon élő esetleges állományról.

A mexikói farkasról még a képek is ritkák, így külön öröm, hogy fotón is be tudjuk mutatni. Ugyanis európai folyóiratban idáig még nem jelent meg kép a mexikói farkasról.

Állatcsempészek

Az elmúlt év novemberében rendkívüli sajtótájékoztatót tartott a Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium természetvédelmi főosztálya. A tájékoztató a Magyarországon is mindinkább terjedő állatcsempészetet tárgyalta. 1989 első 11 hónapja alatt egyebek mellett mintegy 100 főemlős (félmajom és majom) érkezett az országba. Ezek különféle betegségeket is terjeszhetnek, de mivel zömük

elpusztult az ügy természetvédelmi jelentősége sem mellékes. Az állatokat a KVM szakemberei elkobozták, s azokat a szegedi vadasparkban helyezték el. A jövőben minden, megfelelő papírok nélkül érkezett állatot már a határon elkoboznak, s a csempészt meg is büntetik! Ez rád is vonatkozhat, hiszen például a jugoszláviai utadról magaddal hozott, nemzetközileg védett görög-teknős is okozhat galibát. Tehát, külföldi utadról semmilyen állatot ne hozzál magaddal!

Állatkerti cserebere

Az állatkertek állományában gyakori a változás. Szerencsére a legtöbb állat remekül szaporodik, s a kicsinyek mindig a közönség kedvencei. Sajnos az elkerülehetetlen elhullásokat és egyéb veszteségeket időről-időre pótolni kell. Mivel az állatférőhelyek száma is bővíthet, gyakran teljesen új lakók költöznek az állatkerti gyűjteményekbe. Az új állatok legtöbbször egy másik, hasonló intézményből érkeznek. Az egymással szoros kapcsolatban álló komoly állatkertek nagyon körültekintően megvizsgálják állataik származását, ezáltal igyekeznek kizárni a rokonsági lehetőséget. Egy-egy ritka faj egyedéből egy igazán összeillő tenyészpár kialakítása nem ritkán csak hosszú évek után válik lehetővé. Manapság az állatok forgalmának elvi, erkölcsi felfogásában mindinkább megvalósul, hogy állatokat egyáltalán nem vásárolnak meg és nem is adnak el! Természetesen csupán a leggazdagabb állatkertek engedhetik meg ezt a luxust maguknak. Hamarosan eljön az az idő is, amikor az állatkertek egymás közötti állatforgalmát csupán az ajándékozás, valamint tenyésztési célú kölcsönzés jellemzi majd, s a tényleges „üzlet” útján csak nagyon kevés állat cserél majd gazdát. Sajnos napjainkban egyes állatfajok számára már csupán az állatkertek jelentenek esélyt a túlélésre. Ezért a világ vezető állatkertjei tenyésztési programokat készítettek, melyek keretében egy-egy ritka állatfaj egyedeit összegyűjtötték, a lehető leghatékonyabban szaporodó tenyészpárokat alakítottak ki. Talán a legsikeresebb ilyen program, amely az aranyszőke oroszlánmajom (*Leontopithecus rosalia*) fennmaradását szolgálja. Ehhez a programhoz a Szegedi Vadaspark új Trópusi háza is csatlakozott az elmúlt évben. A program húsz éve indult mintegy nyolcvan állattal. 1972-re az oroszlánmajmok száma háromszázhetvenegyre szaporodott, ma pedig már nyolcvan állatkertben és egyéb intézményben közel ötszáz példányuk él! Ez azért is figyelemre méltó teljesítmény, mert időközben a faj eredeti otthonából, Dél-Amerika őserdeiből csaknem teljesen kipusztult. Az állatkerti szaporulatból

Királykondor

Golyvás gazella

Sziklaugro kenguru /Kutunidisz Kiriakosz felvetelei

Vízidisznó vagy capybara

Líraszarvas

néhány éve kezdtek meg az oroszlánmajmocs-
kák visszatelepítését természetes élőhelyükre.

Ritkán, de előfordul, hogy a szabad természetben befogásra kerül olyan állat, amely az adott fajtól talán az utolsó élő példány. Mivel a természetben valószínűleg nem talált volna magának párt, ám állatkertekben még egy-egy példány fennmaradt, ezt az eljárást mindenképpen csak helyeselni lehet. Ez történt a közelmúltban a kaliforniai kondor esetében is.

Szerencsére ma már ritkán fordul elő, hogy közvetlenül a természetből származó állatok kerüljenek mesterséges környezetbe. Sajnos, a természetre igen káros jelenségként manapság gyakran megtörténik, hogy turisták üzleti célzat-

tal vagy éppen élő emléktárgyként külföldi útjukról élő állatokkal térnek haza. Ez teljes mértékben elítélendő cselekmény! Ma már szigorú nemzetközi egyezmények szabályozzák az állatkereskedelmet.

Igazán nem mondható erkölcsösnek egy állatot természetes környezetétől elszakítani, feltéve természetesen, ha ez nem tudományos célzattal történik. A hatóságok az engedély nélkül behozott állatokat elkobozzák, s vagy visszajuttatják eredeti élőhelyükre, vagy — ha ez nem lehetséges — állatkertekben helyezik el őket.

EGYHÁZI ISTVÁN

MIBŐL MENNYI?

Lapunkban már többször írtunk állatkerti ritkaságokról. Igen ám, de mit is értünk azon: „állatkerti ritkaság”?! Az esetek zömében azt, hogy csupán néhány állatkertben gondozzák az említett fajt, de azt is jelentheti, hogy az állat annyira megritkult, hogy minden egyes példányát nemzetközi regiszterbe vették, tehát törzskönyvezik. A törzskönyvezést nemzetközi megállapodások alapján a világ vezető állatkertjei végzik. A munka igen nagy hozzáértést és kiterjedt nemzetközi kapcsolattartást igényel. A világon mindössze két hüllő-, tizenöt madár- és hetven emlősfajt törzskönyveznek. Például Lipcsében gyűjtik a szibériai, fehér bengál- és szumátratiszri adatokat, míg Prága az ázsiai vadló adatait felelős. Az egyik legrégebben regiszterbe vett emlősfaj az erdei zsiráfnek is nevezett okapi, amely a szabad természetben — Közép-Afrika őserdeiben — közel került a kipusztuláshoz. Az okapit visszamenőleg is, egészen 1917-ig törzskönyvezik. Jelenleg a világ néhány állatkertjében mindössze 35 bika és 34 tehén él. A budapesti állatkertben is látható, eredetileg Dél-Amerikában honos kurtalábú erdei kutyából pedig csak hatvanhárom példány él fogságban. Közel sem ennyire ritka a síkvidéki gorilla, mivel mintegy hatszáz példány él belőlük állatkertekben és egyéb tudományos intézetekben. Sokkal ritkább a keleti síkvidéki gorilla, melyből csupán hat példányt tartanak nyilván. Hegyi gorillából pedig egyetlen példány sem él mesterséges körülmények között.

A jegesmedvének törzskönyvezését az NDK-beli rostocki állatkert végzi. Közel négyszázötven példányuk él fogságban. A jegesmedvénél jóval ritkább állatkert-lakó a dél-amerikai illetőségű pápaszemes medve, amelynek állatkerti állományára még a százhusz példányt sem éri el.

K. Zs

Kovács Zsolt felvételei

A gorillák nemzetközi törzskönyvét a majna-frankfurti állatkert vezeti

Dél-Amerika egyetlen medvefaja, a pápaszemes medve

A jegesmedve megmenekült a kipusztulástól

Európában a leggazdagabb

A hazai lappantyúnkkal rokon, Ausztráliában és Tasmániában élő bagolyfecske éjszakai állat

A gyapjas kuszkus Új-Guinea lakója

Kaliforniai oroszlánfóka

A koronás daru Afrikában él

Igen jól jár az az állatbarát, aki egy berlini kirucanásra szánja el magát. Kelet-Berlinben látható ugyanis Kelet-Európa leggazdagabb állatkertje, ám természetesen itt sem található meg a világ összes állatfaja. Egyedülálló ritkaságokat azonban szép számmal gondoznak. Nyugat-Berlinben pedig kontinensünk legjelentősebb állatgyűjteménye látható, így a két állatbemutató szerencsésen kiegészíti egymást. Ez számunkra mindenképpen előnyös, hiszen Nyugat-Berlinbe még vízum sem kell, így egy utazás során két igen jelentős állatkertet is meglátogathatsz.

A nyugat-berlini állatkertet a belvárosban találod, nem messze az S-Bahn megállótól. Érdemes először a háromszintes Akvárium — Terrárium — Insektárium komplexumban körülnézned.

Az akvárium természetűen berendezett medencéiben sok száz halfajban, közöttük színpompás korallszírti halakban, pulykahalakban, doktorhalakban és cápákban gyönyörködhetsz. A Terrárium legértékesebb lakói kétségkívül a komodói varánuszok. A komodói varánusz nem csupán a legnagyobb, hanem egyúttal az egyik leginkább veszélyeztetett gyík faj is. Természetes élőhelyén, a Komodo-szigeteken már alig van belőlük. Nyugat-Berlinben két kisebb példányuk él. A madárosztályon ezemél is több színpompás vagy éppen egyszerű tollazatú madárfaj látható. Ottjártamkor hirtelenjében nem is jutott eszembe olyan egzotikus madár, amelyből legalább egy párt ne láttam volna.

A trópusi madárháznál is több papagájfaj él és

Állatkertekben igen ritka a főkötős langur

Jávai leopárd

szaporodik, a lóri fajok épp úgy, mint Dél-Amerika nagytestű arái. Az emlőosztály legnagyobb attrakciója kétségkívül a nagy panda, aki az impozáns méretű ragadozó-házban él. A ház érdekessége, hogy a bemutatott ragadozófajok száma közel hatvan! Látható itt Dél-Afrika sivatagjainak aprótestű macskaféléje, a feketelábú macska épp úgy, mint Dél-Amerika kurtalábú kutyaféléje, az őserdei vagy más néven bozót kutya. A leopárdok közül az egyik legritkább alfajt, a jávai mutatják be. Az épület alagsorában találjuk az éjszaka-házat. Itt csupán az egyes „vitrinekből” kiáradó holdfényszerű világítás révén tudunk közlekedni. Az egyes vitrinek csodálatos természethűséggel berendezett diorámák, ahol az állatok láthatóan igen jól érzik magukat és

szaporodnak is. A gyűjtemény lenyűgöző, rágc-sálók, közöttük ugrónyulak, vad tengerimalacok, kistragadozók, sivatagi rókák, pálmásodrók lakják a „ketreceket”.

Fogságban igen ritka majomfaj a főkötős langur (Presbytis cristata). Két színváltozata ismert, a fekete és a vörös. Nyugat-Berlinben mindkettő látható. A főkötős langur eredeti hazája Indokínától Jáváig terjed, valamint Borneo szigete. Természetesen képtelenség a nyugat-berlini zó ritkaságainak akárcsak töredékét is egy rövidke cikkben felsorolni, ezért csak azt tudom javasolni, ha Berlinben jársz, feltétlenül nézd meg mind a két állatkertet. Megéri!

KOVÁCS ZSOLT
A szerző felvételei

Akár a természet

Jácintkék ara/Kutunidisz Kiriakosz felvétele

Zöld hegyesfejű kígyó

Nyulbagoly Észak-Amerikából
Das Tier felvételek

A berni állatkert viváriumai nemrég ünnepelte újjászülését első évfordulóját. Ennek az egész világon pártját ritkító létesítménynek elsődleges célja, hogy a néző ne csak magát az állatot vehesse szemügyre, hanem megismerkedhessen annak természetes élőhelyével, életmódjával is. Így bemutatkozik a tenger és a patak, az esőerdő és a sivatag, az északi partvidék és a trópusi szavanna — természetesen a hozzájuk tartozó majmokkal és fókákkal, papagájokkal és kolibrikkel, halakkal, békákkal, krokodilokkal és gerinctelenekkel együtt.

Az állatház újjáalkotói beérik viszonylag kevesebb állatfaj bemutatásával, ezek azonban tágas, kifejezetten a faj igényeinek megfelelően berendezett kifutókban, volierekben, terráriumokban kerülnek a látogató szeme elé, még ha megpillantásuk — éppen a természet szerű környezet miatt — néha kis keresést is igényel. Ez azonban cseppet sem von el az élvezetből, sőt, még egy kicsit életszerűbbé, „expedíciószerűbbé” teszi az állatkertjárást.

A vivárium létrehozóinak egyébként is egyik legfontosabb törekvése volt, hogy a szemlélő ne kívülről nézze a mesterséges tájegységeket, hanem szerves részükhöz érezze magát. Ezt a hatást elősegíti az is, hogy szabadon futkároznak a telepeságámák, pápaszemes madarak röpködnek, megkeresve a számukra legmegfelelőbb lakóhelyet.

A kiállított madárfajok valamennyien rokonságuk jellegzetes képviselői. Így például a papagájok közül a színpompás jácintara, a jégmadárfélék közül pedig az ausztrál „kacagó Jancsi” kerül bemutatásra. Látható egy bagoly, egy galamb és egy kolibrifaj is. A természeteshez hasonló környezetben az állatok viselkedése is zavartalan: a krokodilok mintha csak afrikai vízmosás aljában lesnének prédájukra, a mesterséges szavannán madagaszkári sugaras teknősök kutatnak táplálékuk után, tuskényakú agáma rejtőzködik a csodaszép orchideák között, sztyeppeit varánuszok kúsznak a homokon. A retteget piranhák a számukra kialakított dél-amerikai folyórészletet lakják, az ázsiai lövőhalak a mangrove-mocsarat, az asszalakígyó terráriumai sziklás biotópot mintáz.

A látogatottság azt mutatja, hogy az érdeklődők nem csalódtak az elkészült viváriumban. Gyakran látni az akváriumok üvegfalai előtt rajzolgató iskoláscsoportokat, és vannak „törzsvendégek” is. Természetesen ezáltal megnőtt az egész állatkert forgalma még a téli hónapokban is. Hiszen a viváriumban mindig süt a nap...

A Das Tier nyomán
MIRTSE ÁRON

A szegedi állatkert ritkaságai

Örvös pekari (Tayassu tajacu)

A sertésfélék dél-amerikai képviselője, de Közép- és Észak-Amerikában is előfordul. 3—30 fős csapatokban szinte éjjel-nappal táplálék után jár. A növényi táplálék mellett férgeket, rovarokat, gyíkokat, madártojásokat, fiókákat is fogyaszt. Testmérete mindössze 80—90 centiméter. Farka olyan kicsi, hogy alig látszik. Háta közepén pézsmailatú faggyút termelő mirigy van. Gyomra háromüregű, vakbele is van. Kicsi termete ellenére agresszív természetű.

Korzak (Vulpes corsac)

A korzak, másnéven pusztai róka igen kis testű, mindössze két és fél kilogramm testű róka. Nyári szőrzete vörösesbarna, télen vörhenyes, fehéres színű. Dél-Ázsia sztyeppéin, pusztaságain él, alkonyatkor aktív állat. Kotorékot nem ás magának, inkább más állatok elhagyott vackait foglalja el. Szaglása, látása kiváló. Tápláléka főleg kismélsőkiből áll. Március, április hónapban általában öt utódot hoz világra.

Vöröshasú tamarin (Saguinus labiatus)

Mókus termetű, különösen szép selyem-majmocska. Táplálkozásában a többi dél-amerikai karmosmajmocskától eltérően több a kismadár, kismélsős s kevesebb a gyümölcsféle. A vöröshasú, más néven fehérszájú tamarin igen érdekes társas életet él. A családban a hímek alaposan kivesszik a részüket az általában iker gyerekek nevelésében, de az idősebb testvérek is besegítenek az utódnevelésbe.

Fehérorrú koati (Nasua naurica)

A fehérorrú koati vagy ormányos medve, a mosómedvékkel rokon bájos kis ragadozó. Észak-Amerika délnyugati részétől Közép-Amerikán át egészen Kolumbia északi részéig előfordul. Az erdős trópusi, szubtrópusi síkságok, bokros sztyeppék lakója. Nagy, anyauralmú csapatokban él. Főleg kis állatokat, tojásokat zsákmányol, de szívesen fogyaszt gyümölcsöket és magvakat is. Kettő-hét kicsinye áprilisban születik. Körülbelül 15 évig él.

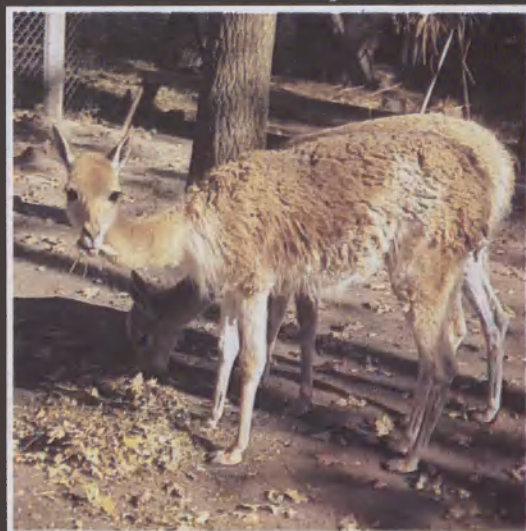
Mocsári cerckóf (Allenopithecus nigroviridis)

Közepes testnagyságú cerckófféle. Testfelépítése közel áll a mangabékhoz és a páviánokhoz is. Csoportokban él Afrikában a Kongó-medencében, mocsaras, erdős területeken. Kitűnően mászik, fut és úszik is. Nagyon kedveli a vizet. Friss lombot, gyümölcsöket, csigákat, kagylókat, halakat, rovarokat fogyaszt. Állatkertekben igen ritkán látható.

Aranysakál (Canis aureus)

70—85 centiméter testhosszúságú, 45—50 centiméter magas, 7—14 kilogramm testű ragadozó. Elterjedési területe igen nagy, Afrika északi részétől Dél-Ázsiáig húzódik. Egyik alfaja egykor hazánkban is élt. Sötétedéskor válik aktívvá, és éjszaka járja a füves, bokros pusztaságokat, kisebb-nagyobb állatokra vadászik. Igen messze hangzó üvöltését naplementekor hallatja. Kotorékot készít magának. Négyöt kölyke fél éves korára már önállóvá válik. 12—14 évig élnek.

Karcsú lóri (*Loris tardigradus*)

Dél-India és Sri-Lanka őserdeinek lombkoronájában él ez a mindössze 25 centiméter testhosszúságú félmajom. Valószínűleg nevét a testéhez és a többi lóriféléhez képest igen hosszú, vékony végtagjairól kapta. Ezek segítségével, egymással jól szembe fordítható ujjjaival kitűnően tud kapaszkodni a vékonyabb ágakon is. Rövid, sötét-szürke színű selymes szőrzete jól elrejtí az alkonyati és éjszakai lombkoronában. Ugyanis a nappalt átalussza, s este indul megszerezni táplálékát.

Afrikai tuskéfarkú gyík (*Uromastix acanthinurus*)

Afrika sziklás pusztaságaiban élő, nagytestű, nehézkes mozgású gyík. Farka rövid és vastag, körgyűrűszerűen elrendezett, erőteljes bevágásokkal. Ezzel a hegyes pikkelyes farokkal riasztja el ellenségeit, mivel rejtekhelyéről farkát kinn hagyja, és erőteljesen ide-oda rázza. Nappali állat. A felnőtt példány növényekkel, a fiatalok rovarokkal táplálkoznak. Testhossza 25 centiméter.

Kékhomlokú amazonpapagáj (*Amazona aestiva*)

A dél-amerikai amazonpapagájok között ez a 37 centiméter hosszú madár a legelterjedtebb faj. Északkelet-Brazíliában, Paraguayban és Argentína északi részén élnek. Ezres példányszámú csapatokban járnak, s szinte minden zöld növényt letarolnak. Fészekaljuk 2—4 tojás, melyen a szülők 29—30 napig kotlanak. Táplálékuk napraforgó, kukorica, árpa, kendermag, köles, búza, gyümölcs, répa, dió. Százéves kort is megélnek, fogságban igen sok mondatot megtanulnak.

Nyergeshátú tamarin (*Sagunius fuscicollis*)

A nyergeshátú vagy vörösköpenyes tamarin Dél-Amerikában élő karmosmajmocska. Valamennyi ujján karmot visel, csupán a láb hüvelykujján van köröm. Igen kis termetű, hosszú farka csak az egyensúlyozásban játszik szerepet. Az Amazonas-medence középső részén családi csoportokban él. Éles hangja madárcsicsergésre emlékeztet.

Vikunya (*Vicugna vicugna*)

75—100 centiméter magas, körülbelül negyven kilogramm testsúlyú dél-amerikai tevéféle. Eredeti élőhelyén a kipusztulás veszélyezteti. Állományát mindössze 500 példányra becsülik. 3500—6000 méter magasságig előfordul. A sziklás hegyvidéken élő gyér növényzettel táplálkozik. A vikunya mintegy 300 napos vemhesség után egy utódot hoz világra. Két-három éves korában válik ivaréretté, s körülbelül 24 évig él. Állatkertekben ritkán látható.

Mayotte maki (*Lemur fulvus mayottensis*)

Madagaszkárhoz tartozó Comore- és Mayotte-szigeteken élő félmajom. Ujjain köröm van, csak lába második ujján karom. Fogazata rovarevőkre emlékeztető, hegyes fogakból áll. Éjszakai vadászata során kisemlősöket, madarakat, rovarokat zsákmányol, de gyümölcsöket is fogyaszt. Általában egy utódja születik, de az ikrek is gyakoriak. Megközelítőleg harminc évig él. Élőhelyén a fajt a kipusztulás veszélye fenyegeti.

E. I.

Egyházi István, Kutunidisz Kiriakosz és Kovács Zsolt felvételei

A

HUNGAROTON

IRODALMI SZERKESZTŐSÉGÉNEK
HANGLEMEZAJÁNLATA

Ahol a majmok szabadon élnek

Wim Mager, a hollandiai apeldoorni állatkert igazgatója olyan elképzeléseket valósított meg, amelyek talán egyedülállóak egész Európában. Az általa létrehozott állatkertben a majmok félig-meddig szabadon élnek! A „majomparadicsom” három különálló szigetből áll, az egyes területe részeket csak a közönség számára járható „elektromos hidak” kötik össze, melyen a majmok nem mernek keresztül menni.

A majompark bejáratánál le kell adni a táskákat, sőt ételmezt sem szabad bevinni, nehogy a látogatók kísértésbe essenek, s egy-egy ínycsészt adjanak az állatoknak. Ugyanis a majmok etetése, elsősorban a fertőzésveszély miatt Apeldoornban is tilos! A bejáratától nem messze két élőhelyen 12 gorilla tanyázik. Közéjük természetesen nem tanácsos és nem is szabad bemenni. Érdekes, hogy a hatalmas testű gorillák remekül megvannak a náluk jóval kisebb huszármajmokkal.

Mindkét kifutóban magaslatot emeltek, ahonnan a vezérhímek jól láthatják egymást, így még a természetben megszokott melldőngetés és erőfitogtatás sem marad ki az életükből. A gorillaház is sokban eltér az eddig megszokott, hasonló épületektől. Nincsenek alvóboxok, s a hőmérséklet is — persze hosszas szoktatás után — télen mindössze 11 fok. Természetesen az állatok számára szalmaágyat is helyeztek el. Az állatkerti szakemberek tapasztalatai szerint a gorillák étvágyára, szaporulatára és egészségére egyáltalán nem lehet panasz. Ennek egyik oka talán az, hogy ezen az alacsony hőmérsékleten a baktériumok nem érzik jól magukat. A gorillák étrendje is eltér a megszokottól; naponta fél banán, néhány alma, kis darab úgynevezett majomsütemény, nagy mennyiségű friss zöldség és gallyak alkotják a menüt.

A már említett elektromos kapun lehet a berbermaj-

Gyapjas majom Dél-Amerikából

mok vagy más néven magotok erdejébe jutni, és ha kellőképpen kigyönyörködtük magunkat Európa egyetlen vadon élő majomfajában és továbbhaladunk, az élőhelyükön ma már nagyon-nagyon ritka szőke oroszlánmajmok és sátnámajmok területére érünk. A harmadik szigeten a Dél-Amerikában élő pókmajmok és csuklyásmajmok élnek. Az apeldoorni meglepetések sora a katták vagy másnéven közönséges makik és a gyapjasmajmok közös kifutójában folytatódik. A gyapjasmajmok az Újvilág egyik legveszélyeztetettebb állatai, Apeldoornban viszont rendszeresen szaporodnak, s állományuk ma már mintegy húsz példány. Természetesen az említetteknek kívül még számos szép és ritka majomfajban gyönyörködhetünk ebben a különleges állatkertben.

— egyházi —

Apenheul felvétel és Egyházi István felvételei

A
természet
színei
a PIÉRT-nél.

Színes ceruzák,
filctollak,
vízfestékek
széles választékát
találsz
az ország valamennyi
PIÉRT-szaküzletében.

Fotópályázat

A korai lapzárta miatt a fotópályázat nyertesait még nem ismerjük, de olyan sok szép kép érkezett, hogy már most elkezdjük közlésüket.

TAVASSZAL

Baracska Szofi (Keszthely) 11 éves

BOCI, BOCI TARKA

Major András (Stuttgart)

BUNDI

Boza Ferenc (Harta)

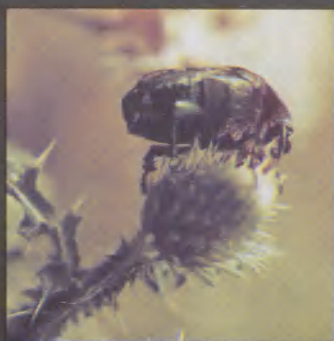
NEMFUTSZEL?

Major András (Stuttgart)

BALETT

Mag Péter (Budapest) 11 év

PIHENÉS
Nyíri Gabriella (Salgótarján)
10 éves

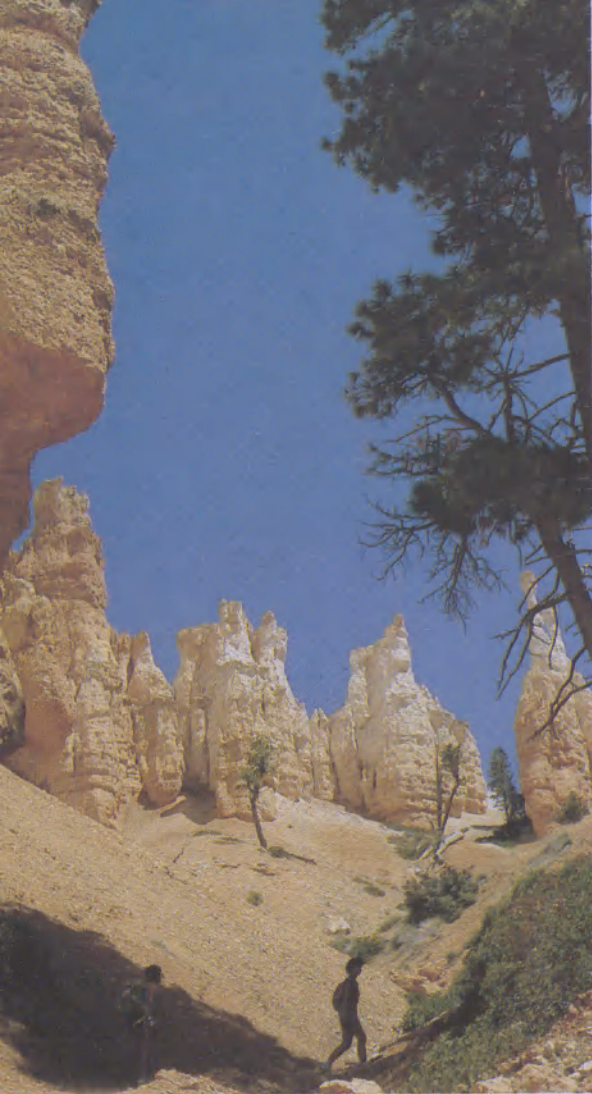
FEL A FELHŐKIG
Pöcze Vilmos (Győr) 17 éves

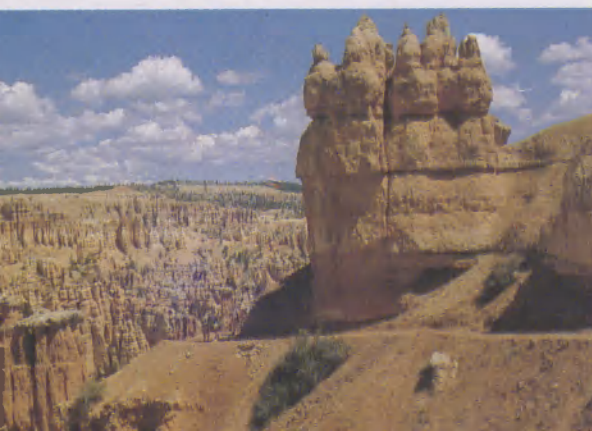
FRIGYES ÉS FRIDA
Boza Ferenc (Harta)

„LAKATLAN” SZIGETEN
Pöcze Vilmos (Győr) 17 éves

Ingó kövek, Dél-Utah

Bryce Canyon

VÖRÖS KÖVEK

Észak-Amerikában, a Parti- és a Sziklás-hegység között, Utah határának közelében két nemzeti park is található: a Bryce Canyon és a Zion Nemzeti Park.

A táj megdöbbentő, váratlan látványt nyújt az utazónak. Helyén — de a kontinens más részein is —, többször a tenger vize hullámozott. Ennek meghatározó szerepe lett a geológiai kép kialakulásában. A magasabb fekvésű tájakról homokot és más üledéket mosott le a víz, s juttatott a tengerbe, ez a tengeri élőlények maradványainak bőséges lerakódásából látszik. A tengeri üledék a benne lévő és kötőanyagként ható mész és szilícium, no meg a hatalmas víznyomás együttes hatására üledékes köztetté tömörült. (Mindez a földtörténeti ókorban és középkorának első felében zajlott, mintegy 250—225 millió évvel ezelőtt.)

Körülbelül 225 millió évvel ezelőtt emelkedni kezdett a földkéreg, nagyjából a tenger szintjéig. Folyókkal átszelt, óriás tavas-mocsaras terület alakult ki a tenger szélén. A váltakozó jellegű táj növény- és állatvilágának maradványai az évmilliók alatt vastagon egymásra rakódtak.

Körülbelül 150 millió évvel ezelőtt az éghajlat jelentősen megváltozott. Ennek egyik következménye volt, hogy az egész területet vastag homokréteg borította el, mégpedig vagy 10 millió éven át, feltehetően egy olyan hegység elhordott anyagából, amely így teljesen el is tűnt. A több száz méter vastag hordalék homokkővé préselődött, amikor ismét tenger lepte el a földrészt jelentős részét. Ebben a gazdag élővilág (kagylók, csigák, hüllők, halak) maradványai ismét vastag mészkőréteget hoztak létre.

A mai Zion Nemzeti Park területén ez a mészkőréteg, s a korábban képződött homokkő látható elsősorban. A vörös szín a vasoxid koncentrációjától és az összetételtől függően lehet feketés, rózsaszínes illetve sárgás. Ahol lefelé fokozatosan sötétedő sziklák vannak, ott az eső az idők folyamán a vasoxidot a felső rétegekből kimosta. A zöldes szín réztartalomról árulkodik.

**Navajo indián
Zion Nemzeti Park**

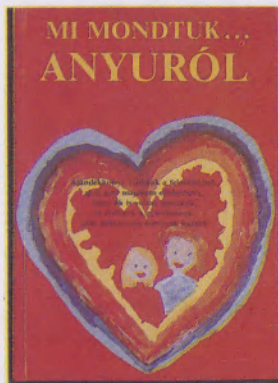
A Bryce Canyon területén körülbelül 70 millió évvel ezelőtt a földkéreg megemelkedése után a tenger vize visszahúzódott, hegyek mozdultak el, új völgyek, s bennük patakok, folyók, tavak képződtek. Az édesvízi lerakódások maradványai itt, ebben a nemzeti parkban figyelhetők meg jobban.

A táj mintegy 13 millió évvel ezelőtt emelkedett ki igazán és vált „rangos” (két-három-négyezer méter magas) hegyvidékké, ahol a navajo indiánok még mindig főleg lovon közlekednek.

NYERGES MIKLÓS
A szerző felvételei

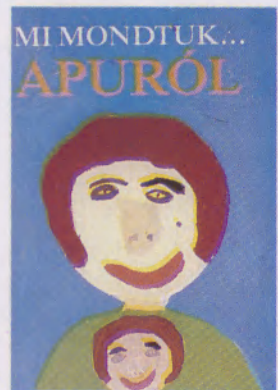
Az Officina Nova Kiadó könyvkínálata...

Mi mondtuk... Anyuról

Szerkesztette Macskássy Kati és Fekete Anna
Ajándékkönyv azoknak a felnőtteknek, akik már majdnem elfelejtették, hogy ők is voltak gyerekek, és azoknak a gyerekeknek, akik hamarosan felnőttek lesznek.
Kötve 75,— Ft

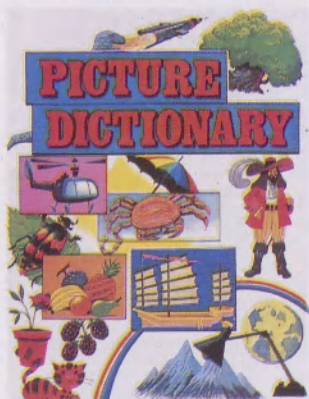

Mi mondtuk... Apuról

Szerkesztette Macskássy Kati és Fekete Anna
Az édesanyákról szóló kötet párdarabja.
Gyermekrajz album gyerekeknek és szülőknek.
Kötve 79,— Ft

Picture Dictionary

Az angol AWARD PUBLICATIONS licenzkiadványa.
Képes angol szótár kisiskolásoknak.
Kartonált kötésben 148,— Ft

Név:.....

Cím:.....

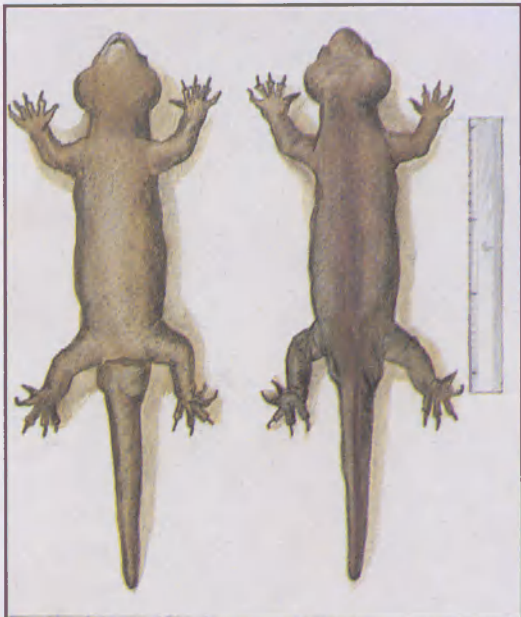
A mi mondtuk... Apuról című könyv megrendelői-
nek a Mi mondtuk... Anyuról c. kiadványunkat
ajándékba elküldjük.

A kiadványok megrendelhetők a kiadó címén:
OFFICINA NOVA
a Kossuth Nyomda Kiadója
1391 Budapest, Pf. 226.

Ismeretlen állatok

Óriás gekkó/Németi Judit rajza

Erszénes farkas/Mirtse Áron rajza

Nem igazán ismerjük még Földünk élőlényeit. Számtalan állatot — köztük nagytestűeket is — csak a közelmúltban írtak le, s valószínű, hogy a „szörnyként” emlegetett élőlények között is vannak élő, de számunkra ismeretlen állatfajok, -alfajok. Az eddig felfedezetlen, úgynevezett „rejtett életet élő állatok” felderítésével és leírásával foglalkozik a cryptozoologia tudománya (crypto=rejtett, zoologia=állattan). Sok hajdan vitatott állat a cryptozoológiának köszönheti elismertségét. Íme néhány példa: a gorilla, amelyet csak 1847-ben írtak le először tudományosan; a tasmániai maradványrák, amit 1892-ben találtak meg a Wellington hegy jégpáncéllal borított tavaiban. Ez a rák már több millió évvel a dinoszauruszok előtt élt és még ma is élnek példányai; az okapi, amelyet 1901-ben fedeztek föl Kongsóban. A pigmeusok elbeszélései pontosan ráillettek a Palaeotragsura, amely 20—30 millió évvel ezelőtt kihalt, de 1901-ben ráleltek a pontos mására ennek a miocén kori zsiráfnek, azaz az okapinak; a libériai törpevíziló, amelynek első példányát 1913-ban sikerült begyűjteni; a bojtosúszójú hal, egy igazi élő kőület, melyet 1938-ban Dél-Afrika partjainál fogtak ki először; a pleistocén pekari, másnéven Gran Chaco pekari, amelyet 1975-ben Paraguayban fedeztek fel; a tasmániai erszénes farkas, amelyet már ötven éve kihaltak hittek, de 1985-ben újból felfedeztek.

Talán úgy tűnik, hogy a cryptozoológia olyan állatokkal foglalkozó tudomány, melyeknek meg-

Okapi/Kovács Zsolt felvétele

közelíthetetlen őserdők, áthatolhatatlan mocsarak, elérhetetlen hegycsúcsok szolgálnak élőhelyül, de van ennek a tudománynak egy másik színtere is, amely az előzőnél sokkal kevesebb figyelmet kap, ez pedig az ismeretlen fajok felkutatása a természettudományi múzeumok gyűjteményeiben. Talán még többször kerülnek elő ismeretlen állatok ilyen módon, mint természetes élőhelyükről. Néhány esetben egyes fajok, más esetben csak az állat részei, mint például koponyája, tolla, vagy kipreparált bőre kerül elő, vagy éppen egy ismeretlen faj hibásan besorolva az ismert fajokhoz, mert a gyűjtő vagy a múzeumi szakember nem ismerte föl, hogy valójában mi az.

Pontosan így történt a világ legnagyobb gekkójának felfedezése is. Ezt a hüllőt 1988-ban talál-

ták meg egy francia természettudományi múzeum gyűjteményében. Méretei minden eddig ismert gekkó méreteit meghaladja. A legnagyobb tartott óriás repülő gekkó orrától a kloákájáig mért hossza 240 milliméter, az újonnan felfedezett fajé pedig 370! (Teljes hossza, a farkával együtt 622 milliméter.) A kipreparált példány sárgásbarna, sötétvöröses hosszanti sávval a hátán, amely sáv az ebbe a rendbe tartozó más fajokon is megtalálható. A XIX. században találták Új-Zélandon. Az új fajt maori néphagyomány alapján nevezték el kawekaweau-nak, míg tudományos névként a *Haplodactylus delcourti*-t kapta. Ez az állat valószínűleg már teljesen kihalt, legalábbis nem találtak egyetlen élő példányt sem.

HUSVÁRLÁSZLÓ

VILLANÁSOK

Cukor-falat

A jegesmedve az egyik legkevésbé szelídíthető ragadozó, a cirkuszok porondján is nagyon ritkán láthatod. Az ivarérett példányok gyakran kiszámíthatatlanok, ezért még a rutinos idomárok is ódzkodnak tőlük. Nem így Bruno Schneider, a lipcei állatkert főápolója, aki már harmincöt esztendeje foglalkozik jegesmedve nőstényt is, afféle pótmamaként ő nevelte fel, s az állat kifejtett korára is szelíd maradt. A felvételen azt a pillanatot láthatod, amikor ápolója szájából gyengéden egy szem kockacukrot vesz át a jegesmedve.

Kutunidisz: Kiriakosz felvétele

A meggyvágó

Ha az itthoni madarak között versenyt rendeznének, hogy melyikőjük csőre a legerősebb, alkalmazint a meggyvágó ugrálna a dobogó tetején. Hatalmas, vaskos csőrével a meggy magot és a még ennél keményebb magvakat is fel tudja törni. Erejéről sokat tudnának mesélni azok a madarászok, akik egyszer már ügyetlenül fogták kezükbe. Télen a csupaszfák között könnyen észrevehető, különösen akkor, ha tudod, kékesfekete szárnyán fehér keresztzalag húzódik, amely még alulról szemlélve is látható, szinte átvilágít a szárnyon. Csőre színe ilyenkor sárgásfehér, de tavasszal kékes-szürkére vált. Kedvesen tömzsi termete, nagy kobakja és jellege-

tes csőre eltéveszthetetlené teszi őt, vagyis inkább őket, mert össze és télen kis csapatokba verődve keresgélik a lepottyantott magvakat. Legszívesebben parkokban, erdőkben, nyáron pedig gyümölcsösökben tölti napjait.

RUPRECHT KATALIN

Szarv nélkül tovább élnek

Afrika fehér és fekete orrszarvú állománya az utóbbi évtizedekben vérszenes megfogyatkozott. Ennek egyik magyarázata a fokozódó urbanizáció, amely a vadonokat összezúzza, a másik a nyakló nélküli, kiterjedt orrvadászat. Ezek miatt a fekete orrszarvúak egyedszáma a legutóbbi tizenöt évben 65 ezerről alig négyezer példányra csökkent. Jól felfegyverzett, motorizált vadászok járkálják a szavannákat, nemzeti parkokat orrszarvúak után kutatva. A felfedezett állatoknak semmi esélyük sincs a géppisztolyos bandákkal szemben. Legtöbb parkban az őrség — bármilyen lelkiismeretesek is — kis létszámú, kevésbé hatékony védelmet nyújt a vadállatoknak. A rinocéroszokat kizárólag a szarvukért pusztítják, amelyeket Ázsiában értékesítenek rendszerint horribilis összegekért. Ott „férfierőt hatékonyabbá tevő gyógyszer” készül belőle, amely természetesen teljesen hatástalan, csupán ősi babonán alapszik, mégis sokan hisznek benne, és rendszeresen használják. Ezért kell minden évben orrszarvúak ezreinek elpusztulnia. Már a teljes kipusztulásuktól kell tartanunk, ezért eszeltek ki védelmükre egy furcsa, de talán hatásos kísérletet az állatvédők tudósok. Namíbiában a Damaralandi rezervátumban befogták az összes orrszarvút — összesen 84 példányt — és mindnek állatorvosi segédlettel levágták a szarvát, majd újra szabadon engedték őket. Az orrvadászok számára így a továbbiakban semmi értéket nem jelentenek, ezért pus-

kát sem emelnek rájuk. Ha ez a leleményes próbálkozás sikerrel jár, akkor bizonyára más rezervátumokban is bevezetik. A szakértők egy része azonban kritikusan szemléli a kísérletet, hiszen a rinocéroszok fontos része a szarv. Elsősorban mint hatásos fegyver, másrészt a társas viselkedés szempontjából van nagy szerepe. A fiatal borjak szarv nélkül könnyebben áldozatul esnek az oroszlánoknak, foltos hiénáknak és más ragadozóknak. Ám létüket ezek a természetes ellenségek sokkal kevésbé veszélyeztetik, mint nagyszarvú társaikét a puskás emberek.

KOVÁCS LÁSZLÓ

A majomevő sas

A Fülöp-szigeteken élő majomevő sas az egyik legtermészetesebb ragadozómadár, ugyanis ülve akár egy méter magas is lehet. Mint nevéből is kiténik, elsősorban majmokkal táplálkozik, bár alkalmasint mást is zsákmányol. Mivel közel került a kipusztuláshoz, az állatkertek nem juthatnak újabb példányokhoz. Ezért az egész világon csupán egy-két majomevő sas él fogságban, például Antwerpenben, a képen látható példány.

Kutunidisz: Kiriakosz felvétele

A karmosbéka

Egyre több, eredetileg laboratóriumi állatot (egeret, patkányt, botásákát) lehet díszállat-kereskedésekben kapni. Ilyen az afrikai karmosbéka (*Xenopus laevis*) is, amelynek mérete és életmódja könnyen lehetővé teszi akváriumban való tartását.

A karmosbéka Afrikában őshonos. Lábhosszát is beleszámítva legfeljebb tíz centiméteres lesz. Nyelve nincs, hátsó lába három-három belső ujján nagy karmok vannak, innét a neve. Háta barnás, sok apró pöttyel, hasa zöldes-fehér, rózsaszín. Egész életét vízben tölti, tüdővel lélegzik. Fontos kísérleti állat, mivel sikerült egy olyan vonalat kitenyészteni, amelynek egyedekben a normális két sejtmagvacska helyett csak egy van. A század elején terhességi tesztek készítéséhez is használták.

Akváriumban a 20–28 C fokos vizet kedveli, de 20 C fok alatt is viszonylag jól érzi magát. Csak friss eleséget eszik; tubifexet, szúnyoglárvát, vízbírhát, kis lisztkukacokat, csipeszről apró nyershús és haldarabokat.

Tenyésztése rendkívül egyszerű, petéit a növényekre rakja le, tehát ezeknek nem szabad hiányozni az akváriumból. Az ivarzás elősegíthető egy „száraz időszak” utánzásával, vagyis hagyni kell 5–10 centiméter vizet elpárologni, majd csak néhány hét múlva pótolni ezt a hiányzó mennyiséget, friss, körülbelül 10 C fokos vízzel. A kikelt ebihalak legszívesebben csalán vagy salátalevél-pépet fogyasztanak, de időnként szűkségük van egy kis máj- vagy tojáspepére is. A szülőket el kell különíteni, nehogy felfalják ivadékaikat. Azok az utódok, amelyek mindkét szülőtől örökölték az egymagvasságot, ebihalakban elpusztulhatnak. Ez az állomány egynegyedét érintheti, tehát nem kell megjedni!

MIKLÓDY DÓRA

Ormányos-sors

Az ázsiai és afrikai elefántok száma az elmúlt két évtizedben vérszenen megfogyatkozott. Míg 1979-

ben hozzávetőlegesen 1,3 millió elefánt élt a fekete kontinensen, addig ma számukat mindössze 354 000—622 000-re becsülik.

Az afrikai elefántokat elsősorban agyaraik miatt pusztítják nagy számban, míg az ázsiai elefántok létét jobbra az őserdők kiirtása veszélyezteti. Ma a szabad természetben már csupán 24 000 ázsiai elefánt él, s még ez a szám is szinte napról-napra fogy. Fogságban mintegy 11 000 ázsiai elefántot gondoznak, ám e látszólagos nagy szám ellenére is elenyésző a szaporulat. A legtöbb állatkert ugyanis nem tart elefántbikát, mivel az a párzási idő alatt gyakorlatilag fékezhetetlen.

Akár egy fenyőtoboz

A kurta vagy tobozfarjú gyík (*Trachydosaurus rugosus*) Ausztrália csaknem egész területén, lapályos, gyérfűvű pusztaságoktól a sziklás, bozótos területekig megtalálható. Első ránézésre a laikus szemlélő bizony zavarba esik, amikor meg akarja találni az elejét. Vaskos, húsos farka — amely leginkább a nőstényre jellemző — megtévesztően hasonlít a fejéhez. Még rövid lábai is úgy állnak, mintha egyszerre két irányba akarna elindulni. Testét nagyméretű, vastag szarupikkelyek borítják, ezek kiválóan szigetelnek, így az állat könnyen elviseli a tűző napot, és a 40—45 fokos hőséget is. Testhossza elérheti a fél métert. Hosszú életű, nem ritkák az ötvenéves példányok sem. Végtelenül lassú és lusta, maga a megtévesztül nyugalom. Általában a késő délutáni órákban indul élelemszerző körútjára. Mindent megeszik ami útjába kerül. Megfog minden lassan közlekedő rovar, csigát. Elfogyasztja az apróbb emlősök és madarak teemeit, a hullott gyümölcsöt, és a földön fészkelő madarak tojásait és fiókait.

A szaporodásáról sajnos keveset tudunk. A nőstények igen hosszú, 300—380 napi vemhesség után, elevenen szülik rendszerint két, 14—16 centiméteres ivadékaikat.

Európába csak nagyon kevés került belőlük, így az állatkertek terráriumaiában a féltve őrzött hullőkincsekhez tartoznak. A fogságban tartott kurtafarjú gyík hamar kezessé válik. Olyan, mint egy kedves, de elkényeztetett, kövér gyerek. Folyadékot ritkán fogyaszt, de amikor iszik, akkor azt hosszadalmasan teszi. A VII. kerület, Nefejejs utca 56. szám alatti hullő- és díszállat kiállításon nézheted meg ezt a kedves állatot.

— galápagos —

Kovács Zsolt felvétele

Az „óriás száj” harmadik példánya

1988. augusztus 18-án Nyugat-Ausztrália partjainál, Mandurah nevű üdülőhely tengerpartján, amely éppen Perth város déli részén található, partra vetődött a világ egyik legritkább állata, az „óriás száj” (*Megachasma pelagios*) elnevezésű cápafaj. A közel öt méter hosszú állatot, amelynek színezete kékeszürke volt, a lakosok visszalökték a tengerbe, mivel azt hitték, hogy egy cetféle vetődött ki a partra. Az „óriás száj” nevű cápafajt 1976. november 12-én fedezték fel. A fajt és a nemzetséget 1983-ban írták le először hivatalosan. Az első példányt a honolui Püspöki Múzeumban őrzik, a második példányt pedig a Los Angeles-i Természettudományi Múzeumban láthatjuk. Az első két példányhoz hasonlóan ez a harmadik állat is egy felnőtt hím volt. Feltételezik, hogy kint, a nyílt óceánon található a még nagyobb testű nőstények.

H. L.

Kis szeplők – óriás foltok

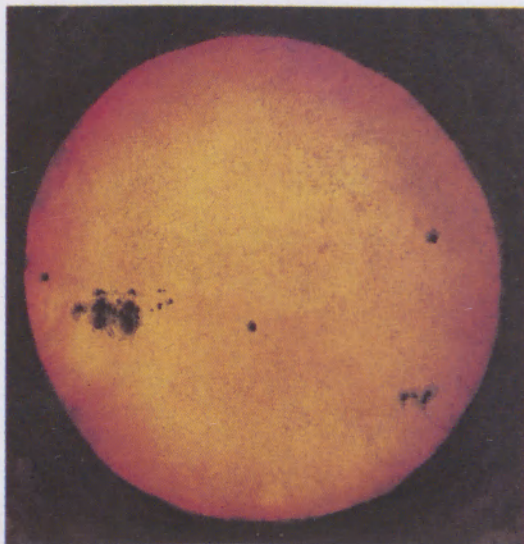
Milyen messze van a nyár! A kellemes, meleg napsugaraknak már csak az emléke melegít. Az emberek mindig is szerették a napot. A régi időkben a népek nagyrésze napimádó volt. A Nap életünk nagyon fontos része, hiszen világít és melegít, nélküle nem létezhetne élet a Földön. Az ókori Egyiptom papjai egy-egy napfogyatkozáskor azzal ijesztgették az embereket, hogy elveszik tőlük az életadó csillagot, így kényszerítették engedelmességre az alattvalókat. Az ókori tudósok ismerték a jelenség valódi okát, az egyszerű emberek azonban nem. Vajon mitől van napfogyatkozás?

(1.)

Akár mennyire is tisztelték, a papok sem tudták, hogy milyen óriási is valóban a Nap. A görög Arisztarkhosz az i. e. 3. században egyszerű mérésekkel próbálta meghatározni a Hold és a Nap távolságát és nagyságát. Bár megállapította, hogy a Nap a Földnél nagyobb, a mérések pontatlansága miatt nem kapott helyes eredményt. Mekkora valójában a nap?

(2.)

A Nap sok tudós fantáziáját megmozgatta. Galilei például a VII. sz. elején egyszerű kis távcsővel többek között a Napot is megfigyelte. Megdöbbenésére a Nap foltos volt! „Arcát” apró kis „szeplők” borították. Az a tény, hogy központi csillagunk nem tiszta, ragyogó, nem tett jót a napkultusznak. A papok pedig nem néztek távcsőbe, mert azt a sátán művének tekintették. Így Galileinek nem hitt senki. A papok egy dolog miatt mégiscsak jól tettek, hogy nem néztek a Napba. Az összegyűjtött fénysugarak ugyanis rongálják az emberi szemet és a távcsőnek sem tesznek jót. Vigyázz, soha ne nézz távcsővel a Napba komoly szűrő-

berendezés nélkül! Galileinek nem volt napszűrője. Öregkorára megvakult.

A kínaiak már Galileinél jóval régebben felfedezték a napfoltokat. Nekik nem volt távcsővük, ezért szabadszemes megfigyelést végeztek. Általában évente egyszer tűnik fel olyan óriási folt, amit szabad szemmel is látni lehet. A kínaiak a párás napfelkelték és napnyugták alatt végezték megfigyeléseiket, ilyenkor nem bántották szemüket az erős fénysugarak. Ha te is akarsz szabadszemmel napfoltot látni, vágj le egy túlexponált fekete-fehér, vagy egy előhívatlan színes filmet. Ez már elég jó szűrő a szabadszemes észleléshez. Nagyon kitartónak kell azonban lenned! Egy ilyen napfolt ritka jelenség. Annál nagyobb öröm azonban, ha tényleg megpillantod.

Most biztosan csodálkozni fogsz, ha azt mondom, hogy a napfolt világít. Pedig így van! A Nap ugyanis egy izzó gázcömb, ami felszínének egész felületén sugárzást bocsát ki. A foltok valamivel hidegebbek a környezetükhöz képest, ezért kevesebb energiát sugároznak felénk, így a vakító napkorongon sötétnek látszanak. Ha azonban le tudnánk vágni egy foltot a Napról, azt is fényesnek látnánk.

Ha tudsz válaszolni a kérdésekre, írd meg a Süni szerkesztőségének. A legszorgalmasab-

JANUÁR—FEBRUÁR

bakkal együtt fogjuk élvezni a meleg napsugarakat és vizsgáljuk a csillagokat a Sünitáborban.

PARAGI ZSOLT

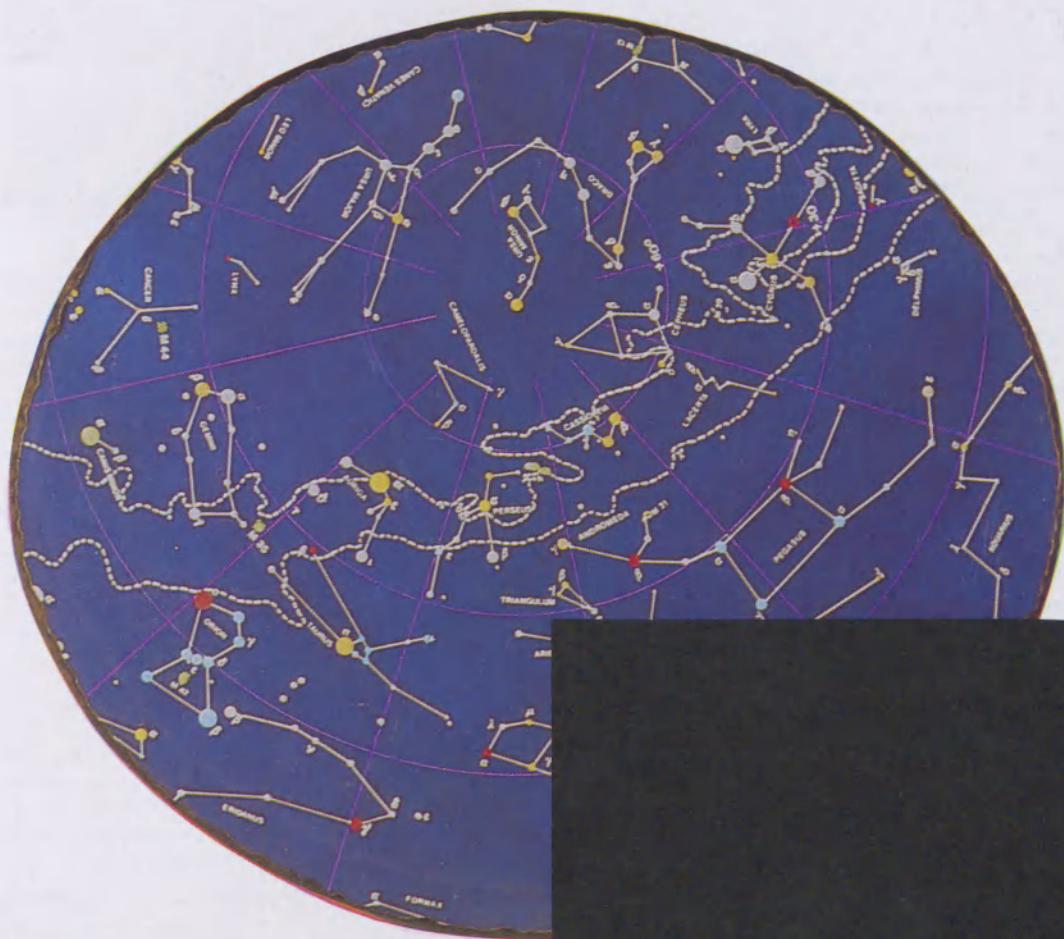
Január

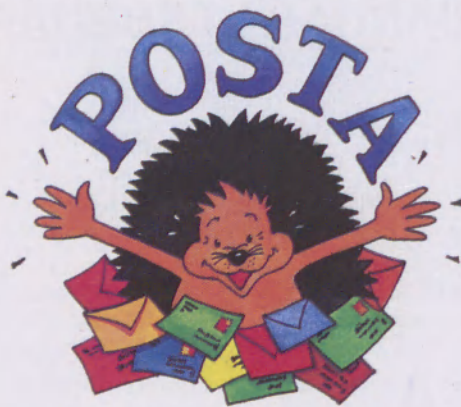
4-én 12 órakor első negyedben a Hold
4-én 18 órakor a Föld napközében
10-én 01 órakor a Jupiter négy fokra délre a Holdtól
11-én 06 órakor telihold
18-án 22 órakor utolsó negyedben a Hold
25-én a Szaturnusz három fokra északra a Holdtól

Február

2-án 20 órakor első negyedben a Hold
6-án 05 órakor a Jupiter négy fokra délre a Holdtól
7-én 06 órakor a Vénusz hét fokra északra a Szaturnusztól
9-én 20 órakor telihold
17-én 20 órakor utolsó negyedben a Hold
22-én 01 órakor a Szaturnusz három fokra északra a Holdtól
25-én 06 órakor újhold

Ilyennek látod az eget február 1-jén este hat órakor

— Még májusban egy fészekre bukkantam az árokparton. Az öt fehér alapon barna foltos tojást mindkét szülő gondozta. Partifecskek voltak. Mindennap megfigyeltem őket, körülbelül két hétig tartott, míg a kicsik kikeltek. Egy hétig kopaszok voltak, hangot nem adtak, de mindig ettek volna. Néha én is besegítettem az etetésükbe; fogtam egy gilisztát, rátekerem egy vékonyabb botra — persze nem kézzel — és a közelükbe tettem. A giliszta nagyon hamar eltűnt. Furcsa, hogy a parti fecske fészekben költ. Ha nem az volt, akkor

— Van egy szürke hím perzsa macskám, Bence a neve. Állandóan elkóborol. Szeretnék egy nőstény macskát is, de attól félek, hogy Bence akkor végleg elmenne itt-honról — írta Horváth Viktória keszthelyi olvasónk.
— A macskák általában szíve-

vajon milyen madár lehetett? — írta Tóth Tímea Vác-ról.

— Valószínű, hogy nem partifecskekét találtál. Ez a madár ugyanis csak a talajba másfél méter mélyen befűrt üregben költ, tojásai pedig teljesen fehérék, nem tarkák. Mint minden fecske, szinte csak repülő rovarokkal találkozik. Sajnos nem tudjuk, hogy milyen madarat láttál. Próbáld meg az idén nyáron is megkeresni, figyelj meg a fészek alakját, a felnőtt madarak méretét, színét, a kicsik szájának belsejét stb., és írd meg nekünk, hátha közösen okosabbak leszünk!

sen kóborolnak lakóhelyük környékén, ez a tulajdonság a hímekre még jellemzőbb. Ha új cicád nőstény lesz, nem fog még többet távolmaradni Bence, sőt lehet, hogy több időt tölt otthon, hogy őrizhesse szíve hölgységét, hogy udvarolhasson neki.

Perzsa macska

Lendér Livia felvétele

— A terráriumban tartott csuklyáspatkány terjeszt-e valamilyen betegséget — kérdezte Tímár Katalin budapesti olvasónk.

— Egy egészséges, jól tartott csuklyáspatkányon kevesebb „bacilus” van, mint például

— Van egy papagájpárom. Gyuri, a hím szeretne utódokat, de Panni, a tojó nem akar költeni. Mit tegyek? — kérdezte Mészáros Gábor gyömrői olvasónk.

— A legtöbb papagáj a szabadban nagy csapatokban él, ezért csak akkor kezdenek el

egy ajtókilincsen, vagyis nem kell attól félned, hogy megbetegszel, ha kedvenceddel foglalkozol. Természetesen, ha véletlenül megharapna, fertőtlenítsd a sebet, és nyílt sebbel ne nyúlj hozzá, mert nyílt seben minden fertőzővé válhat.

költeni, ha egy másik papagájpár is jelen van, de ha egyszer elkezdik, már nem hagyják abba. Próbáld meg kölcsönkérni két papagájt körülbelül egy hónapra, tedd a két kalitkát egymás mellé, és majdnem biztos, hogy Panni elkezd tojni.

Sárga-kék ara

Lendér Livia felvétele

— Szívesen olvasnék a batátáról — írta Mészáros Árpád budapesti olvasónk.

— A batáta (Ipomoea batatas) a csövesvirágúak rendjébe tartozik. A csövesvirágúak nagyrészt lágyszárúak, virágaik szirma tölcészerűen összeforrt. Rokon a burgonyafélék rendjével. Nálunk is megtalálható rokonai az apró és a sövényiszulák, valamint a klorofill nélküli, élősködő arankák és hajnalkák. A batáta a trópusok természetű édesburgonyája. Hosszú indái a föld felszínén futnak, ahol leggyökereznek, ott a fréziához hasonló hosszúszerű virágok fejlődnek ki. A kis számú, de nagy levelek nyújtott szívalakúak, néha karéjozottak. A virágok halvány színűek, rovarok végzik a beporzást. A módosult gyökerek — gumók — a földben fejlődnek ki, s ha ottmaradnak, a következő évben belőlük hajtanak ki az új növények. Bogyótermésű

nem fogyasztják. Meleg, csapadékos vidékeken nálunk is termesztethető. Íze az édesburgonyáéhoz hasonlít. Általában úgy készítik el, mint a krumplit és a héja nélkül fogyasztják.

Több kérdést tett fel a burundukról Kuncz Flávia pécsi olvasónk: — Olvastam, hogy a csíkosmókusnak minimum 100x80x50 centiméteres ketrec kell. A boltokban kapható legnagyobb ketrec viszont csak 65x60x40-es. Mit csináljak?

— Néha Budapesten, de Pécsen is van nagyobb ketrec, talán Te is rábukkanasz egyre. Néha árulnak úgynevezett „panelkalitkát” is, ez elemekből áll és a tetszés szerinti méretre lehet építeni.

— Ha mi építünk ketrecet, lehet favázás is?

— Nem. A burunduk szívesen és nagyon jól rág. Az állat pil-

lanatok alatt eltűnne a ketrécből!

— **Ha a mókus meglenne, a nappaliban tartanánk. Az apukám operaénekes, és ebben a szobában szokott gyakorolni. Zavarná-e ez az állatot?**

— Amennyiben a burundukodnak van egy odúja, ahová visszahúzódhat, ha valamiért nem tetszenek neki az operáriák, édesapád gyakorlása biztosan nem zavarná. Könnyen lehet viszont, hogy kimondottan élvezni fogja az éneket.

— **Hogyan lehet a pontyok nemét meghatározni?** — kérdezte Lukács Szilvia budapesti olvasónk.

— A pontyok nemét ivarnyílásaik alapján lehet meghatározni: a hímeknek a hasúszónál egy, a nőstényeknek két ivarnyílásuk van.

— **Valamit szeretnék olvasni a zergéről** — írta Ócsai András pélyi olvasónk.

— A kampós szarvú, jellegzetesen barna színű zerge Európa magashegységeit lakja. Magyarországon nem él, időnként az osztrák Alpokból áttéved egy-egy példány Sopron környékére. Több alfaja ismert, ezek leginkább színükben különböznek egymástól. A zergék — noha hasonlítanak rájuk — nincsenek közelebbi rokonságban sem a vadkecskékkal, sem pedig az antilopokkal, noha ez utóbbiak közé sorolták őket hosszabb ideig. A vadászkönyvekben gyakran olvashatsz a zergeszakállról, ám ez nem az állat állán nő, hanem a nyak- és a gerinc vonalán lévő hosszabb szőröket nevezik így.

Levelezni szeretne:

Allatbarátokkal: Viola Anita Debrecen, Báthory u. 18/c. 4033; **Kiss Edina** Balmazújváros, Veres P. u. 25/5. 4060; **Prosunyina Natasa és Szürovaja Ira** (14 évesek) Dnyepropetrovsk, ul. Barnaulszkaja 2/9. SZSZSZR.; **Szabó Judit** Sárértudvari, Vöröshadsereg u. 83. 4171; **Szvarcsi Anita** Kiskőrös, Martini u. 1. 6200; **Csernel Judit** Ka-

posvár, Búzavirág u. 16. 7400.

Lovakról: Kis Katalin Dunaföldvár, Templom u. 17. 7020.

Névrokonaival: Polgár Éva Jászladány, Dudás I. u. 30. 5055.

Papagájtartókkal: Nagy Ferenc Kiskőrös, Árpád u. 11. 6200; **Soós Viktória** (4. osztályos) Karcag, Kacsóh u. 2. 5300.

Keres:

Kan kutyát: Molnár Éva Budapest, Halas u. 2/b. 1106.

Németjuhász vagy vizslakölykök: Farkas Péter Fajsza, Árnys u. 41. 6352.

Kölyök házimacsát és hím hullámos papagájt: Fechkó Andrea Székesfehérvár, Donát u. 47. 8000.

Aranyhörccsög- vagy tengerialapárt Serfecz Péter Kétvölgy, Fő u. 72. 9982.

Kistermetű kutyát: Fekete Krisztina és testvérei Gyöngös, Egri u. 2. 4/3. 3200.

Cserélne:

Teknőspárt terráriummal ninfapapagájra vagy zebra-pintyre kalitkával: Kovács Andrea Budapest, Fehérvári u. 215. 1116.

Nyolcéves nőstény ékszerteknőst Yorkshire terrier, si-cu vagy amerikai cocker spaniel szukára: **Sánta Ildikó** Törökszentmiklós, Vörös Hadsereg u. 112. 5200.

Ékszerteknőst akvaterráriummal, melegítővel egy görgő teknőstre terráriummal: Steinhauz Gábor Csapok, Tímár J. u. 7. 8229.

Ninfapapagájt felszereléssel, élelemmel, egy angóra- és két új-zélandi nyulat egy nőstény perzsamacskára: Vacsai Valéria Nagyszénás, József A. u. 54. 5931.

Hullámos- és énekespapagájt ékszerteknősökre: Terenyei Tímea Szolnok, Keskeny János u. 52. 5000.

Ékszerteknőst akvaterráriummal és vízmelegítővel halakra akváriummal és felszereléssel, valamint két kirgizteknőst egy nem törzskönyvezett bernáthegyi kutyára: Varga Péterné Sajóecseg, Rákóczi u. 15. 3793.

GALÉRIA

HÓKA Eifert Anna budapesti olvasónk rajza

KOÁTI Juhász László szegedi olvasónk rajza

Majom a motorháztetőn

Víziló

Oroszláncsalád

Delfinbemutató

Ha kedved szottyan egy szafarira, nem kell Afrikába menned, elég, ha szüleidet ráveszed, látogassátok meg a Bécstől mintegy harminc kilométerre lévő gänsendorfi szafariparkot.

Az „amatőr zoológusok” számára a szafariparkok inkább csak élményeket, s nem ismeretanyagot nyújtanak. Viszonylag kevés állatfajt mutatnak be, igaz, nagy területen, s többnyire nem is rendelkeznek kimagasló ritkaságokkal. Gändesdorf sem kivétel ezalól, bár vannak itt is érdekes, ha nem is különösebben ritka állatok. Ilyen például a Szomáliai-félszigeten élő recés zsiráf (*Giraffa camelopardalis reticulata*). Őt könnyű felismerni a többi alfaj között (más alfajt is bemutat a park), mert a legsötétebb alapszínű változat, jókora foltjait csupán keskeny fehér sávok választják el egymástól.

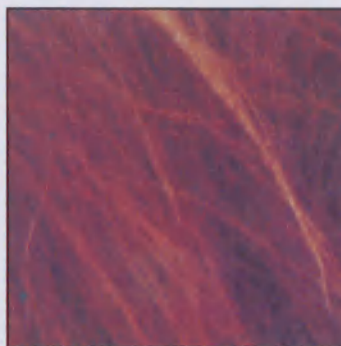
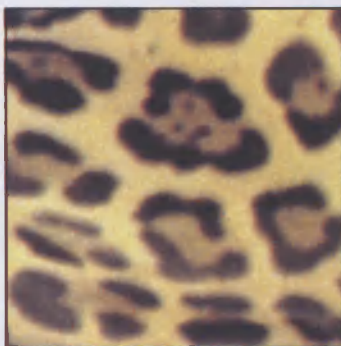
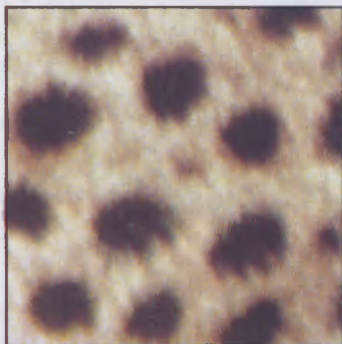
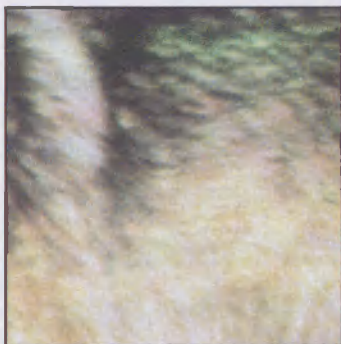
Kicsit furcsán hatnak a fenyves oroszlánjai és tigrisei. Igaz, a nagy területen bizonyára jól érzik magukat e nagymacsák, de a „szavanna királyának” talán jobb lett volna valami füves területet kiszemelni. A tigrisek elhelyezése nem ennyire bántó, hiszen teszem azt a szibériai tigris is épp a fenyőerdőket lakja. A berbermajmok is jól érzik magukat, szabadon mászkálnak az utakon, megrohamozzák a kocsikat.

A gänsendorfi szafaripark 1972 óta működik. Virágvasárnaptól október utolsó vasárnapjáig látogatható, naponta fél tíztől sötétedésig. Saját autóval vagy a park zebracsíkos kocsijával lehet az állatok közé menni. Természetesen vannak olyan helyek, ahol tilos az ablakot kinyitni. A parkban papagáj- és kígyóbemutató, fóka-show és még sok más állat attrakciója látható.

NYERTESEK

A Sűni szeptemberi számában közölt A macska egy napja című rejtvény megfejtése: a macska kb. 9 óra 40 percet tölt alvással, 5 óra 20 percet lustálkodással, 3 óra 40 percet játékkal, 3 óra 40 percet tisztálko-

dással és 1 óra 40 percet futkosással, kóborlással. A megfejtők közül hárman közelítették meg a helyes adatot: Dányi István Székesfehérvár, Kelemen Béla u. 3. X. 25. 8800; Varga Tímea Komarno, Konevova 40. 94501 CSSR; Verasztó István Külsővat, Széchenyi u. 4. 9532. Ők egy-egy európai házimacsskát nyertek.

Nyolc állat szőrét láthatod a képen. Melyek ezek az állatok? A megfejtéseket nyílt postai levelezőlapra február 20-ig küldd be a Süni Szerkesztőségébe (Budapest, Bécsi u. 171. 1032)! A helyes megfejtést beküldők között három könyvet sorsolunk ki.

A címlapon: Karcsú lóri Egyházi István felvétele; **Kis képeink:** Kormorán Nagy Gy. György felvétele; Törpe mara Kutunidisz Kiriakosz felvétele; Tüskésfarkú gyík Kovács Zsolt felvétele. **A hátoldalon:** Vászárban Nikola Sztankovics felvétele

Süni az Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat, a Göncöl Társaság és az OKK Dokumentációs Központ és Könyvtár folyóirata. Felelős szerkesztő: Bársony Katalin. Munkatársak: Solymosi Zsuzsa, Lendér Lívია és Kovács Zsolt. Szerkesztőség: Budapest, Bécsi u. 171. 1032. Tel.: 188-6874. Kiadja az Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat, az Idegenforgalmi Világszervezet — WTO — társult tagja, valamint a Göncöl Társaság. Felelős kiadók: Fazekas István vezérigazgató és Kiszél Vilmos titkár. Készítette a Somogy Megyei Nyomdaipari Vállalat. Felelős vezető: Mike Ferenc igazgató. ISSN 0237-1154. Engedélyszám: III (IFJ) 41/1986. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalban, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlap Előfizetési és Lapellátási Irodában (HELIR Budapest XIII., Lehel u. 10/a. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj félévre: 177 forint, egy évre 354 forint.

KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN

MIÉRT AZ EMBER...?

ÉLET AZ EMBERBEN

FOTÓRIPORT AZ ANDOKBÓL

VADONÉLŐ KISMACSKÁK

